

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFTA GÖREV YAPAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN “BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA ÖĞRETİM DERSİ”NE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ (*)

Murat ÇALIŞOĞLU (**)

Seda Nur TANIŞIR (***)

Öz

Türkiye’de eğitim ve öğretim alanındaki iyileştirme çalışmalarına rağmen birleştirilmiş sınıflı ilkokullar Türkiye’de varlığını korumaya devam etmektedir. Bu nedenle Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programı’nda da Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim (BSÖ) dersine yer verilmiştir. Ancak programda yer verilen ders içerikleri uygulama sahasında sınıf öğretmenlerine beklenileni sunamamaktadır. Bu çalışmada amaç birleştirilmiş sınıfta görev yapan sınıf öğretmenlerinin BSÖ dersine yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışma grubunu Ağrı ilinde görev yapan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinden tesadüfi örnekleme yoluyla seçilmiş 18 birleştirilmiş sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular çerçevesinde sınıf öğretmenliği programında verilen birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin içeriği, kapsamı, alanda görev yapan sınıf öğretmenlerine doğrudan katkıları ve birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin daha verimli hale nasıl getirilebileceği belirlenmesi amaçlanmıştır. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ile araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Verilerin sunumunda frekans ve yüzde değerlerinin de verildiği tablolardan faydalanılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların büyük bir kısmı birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin yeterliliği hakkında uygulamaların yetersizliği, dersi veren hocanın konuya hâkim olamaması gibi nedenleri göstererek olumsuz görüş belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Birleştirilmiş Sınıf, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersi, Öğretim Elemanı, Birleştirilmiş Sınıflı Okul.

*) Bu çalışma, 15. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu’nda (11-14 Mayıs 2016) sunulmuş bildirinin genişletilmiş halidir.

**) Yrd. Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı
(e-posta: mcalisoglu@gmail.com), ORCID ID: orcid.org/0000-0003-1765-9074

***) Yüksek Lisans Öğrencisi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Eğitimi Bölümü (e-posta: sedatanisir@gmail.com), orcid.org/0000-0003-0486-2233

The Views of the Classroom Teachers Working in Multigrade Classes about “Teaching in Multigrade Class Course”

Abstract

Despite improvements in education and training in Turkey, primary schools with multigrade classes continue to maintain their presence in Turkey. Therefore, the Teaching in Multigrade Class (TMC) course is also included in the Classroom Teacher Training Program. However, the contents of the courses that are included in the program do not meet expectations of the classroom teachers in practice. The aim of this study is to determine the views of the class teachers who work in the multigrade classes about TMC course. The study group consisted of 18 multigrade classroom teachers selected by random sampling method from the multigrade classroom teachers working in Ağrı. Within the scope of the findings obtained, it was aimed to determine the context, content, direct contributions to the teachers working in the field and how to make the teaching lessons in the multigrade classes more effective in the multigrade classes given in the classroom teacher training program. Personal data form and interview form developed by the researcher were used as data collection tools. Descriptive analysis was used in the analysis of the data obtained in the study. In the presentation of the data, the tables on which the frequency and percentage values are given are used. As a result of the study, most of the participants pointed out the negative views for the reasons such as the inadequacy of the applications of the teaching course in the multigrade classes and the inadequacy of the teachers lecturing about the subject in multigrade classes.

Keywords: *Classroom Teacher, Multigrade Class, Teaching in Multigrade Class Course, Instructor, School with Multigrade Class.*

1. GİRİŞ

Alan-yazında eğitim kavramı ile ilgili birçok tanıma rastlamak mümkündür. Ancak bu tanımlar arasında en bilineni bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Çelikkaya, 2010). Eğitim faaliyetleri örgün ve yaygın olarak gerçekleştirilebilir. Örgün eğitimin ilk basamağı ise ilkokullardır. Ülkemizde bazı bölgelerde öğrenci azlığı, öğretmen ve derslik yetersizliği gibi nedenlerden dolayı örgün öğretimde birleştirilmiş sınıf uygulaması görülmektedir. Öncül'e (2000) göre birleştirilmiş sınıf; öğrenci sayısı azlığı nedeniyle bir sınıfa düşen ve bu tip sınıflara ayrı birer öğretmen verilmeyişi yüzünden birkaç sınıfın birleştirilmesinden oluşan ve tek bir öğretmen yönetiminde bulunan sınıftır. Köksal'a (2009) göre de öğrenci sayının azlığı başta olmak üzere, coğrafi ve ekonomik koşullar nedeniyle birden fazla sınıfın aynı derslikte bir araya getirilerek bir öğretmen tarafından yetiştirilmesiyle oluşturulmuş eğitim ortamıdır. Abay (2006) ise birleştirilmiş sınıfı, birden fazla sınıfın bir öğretmen yönetiminde, birlikte alışması esasına dayalı olarak oluşturulmuş bir sınıf olarak tanımlar. Eğitim Terimleri sözlüğünde ise “Bir sınıfa düşen öğrenci sayısının azlığı, bu sınıflara ayrı birer öğretmen verilemeyişi nedeniyle, birden çok sınıfın birleştirilmesiyle oluşan ve birkaç öğretmenin yönetiminde bulunan sınıftır.” şeklinde tanımlanmaktadır (Oğuzkan,

1981, 52). Birleştirilmiş sınıf öğretimi; ilköğretimde birden fazla sınıfın birleştirilmesiyle bir grup meydana getirilerek, bir öğretmen tarafından yetiştirilmesidir (Akbaşlı ve Pilten, 1999; Şahin, 2003; Vural ve Vural, 2000).

Dünyada ve Türkiye’de kırsal kesime eğitim hizmetlerinin sunulmasında farklı model ve yöntemlerin uygulandığı görülmektedir. Bunlardan biri de öğrenci sayısının azlığı, coğrafi ve ekonomik koşullar gibi sebeplerle birden fazla sınıfın aynı derslikte bir araya getirilerek bir öğretmen tarafından okutulmasıyla oluşturulan birleştirilmiş sınıflar uygulamasıdır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması köye yönelik bir öğretim uygulaması olmasının yanında, ülkemiz eğitim sistemi içinde yer alan sekiz yıllık ilköğretim uygulamasının birinci kademesine (1.2.3.4. sınıflara) yönelik bir uygulamadır (Erdem, 2004, 10).

Köksal’a (2005, 8) göre Türkiye’de birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulanmasını zorunlu kılan nedenler öğretmen, öğrenci ve derslik sayısının yetersizliğidir, ancak son yıllarda daha çok köyden kente göç vb. nedenlerle köydeki öğrenci sayısının azalması asıl nedendir. Erdem’e (2004, 11) göre ise öğretmen sayısının yetersiz olması, köyden kente göçle köydeki okullardaki öğrenci sayısının azalması ve müstakil sınıf açmanın ekonomik olmaması, bunun yanında taşınabilir öğretim yapan köy okullarının yeniden açılması gibi sebeplerle bu uygulamaya başvurulmaktadır.

Doğan (2000) Türkiye’nin sosyal, ekonomik ve coğrafi koşullarının birleştirilmiş sınıflar uygulamasını zorunlu kıldığını ve bu nedenle Türkiye’nin tüm illerinde birleştirilmiş sınıf uygulamasının görüldüğünü belirtmiştir. “AB ülkelerinin hemen hepsinde, ABD’de, Japonya ve Kanada gibi pek çok ülkede de birleştirilmiş sınıflar uygulaması yapılmaktadır” (Gelebek, 2011, 13; MEB, 2005, 61). Birleştirilmiş sınıflı okul uygulaması dünyada ve Türkiye’de yaygın olan ve önemini hala koruyan, bununla birlikte üzerinde yoğun tartışmaların yapıldığı bir olgu olarak varlığını sürdürmektedir. Cumhuriyet’in kurulduğu günden bu yana kırsal yörelere eğitim hizmetlerinin ulaştırılması ve etkili biçimde sunulması konusu güncelliğini koruyan bir olgudur. Her ne kadar son yıllarda önemini kaybetmiş gibi gözükse de sanılanın aksine Türk eğitim sistemi içerisinde birleştirilmiş sınıf uygulaması hala yaygın bir şekilde varlığını sürdürmektedir.

Ülkemizde eğitim fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Bölümü’nde 4.sınıfta 2 kredilik Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersi verilmektedir. Mezun olan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun ilk ataması köy veya mezralara yapılmaktadır. Sınıf öğretmeni adaylarının haftada 2 saat teorik olarak aldıkları bir ders çerçevesinde bu uygulama ile ilgili öğretmenlik bilgi ve becerilerini geliştirmede zorlanacakları söylenebilir. Bu konuda mezun olup da göreve başlayan öğretmenlerden alınan dönütlerin çoğu, birleştirilmiş sınıf uygulamalarında oldukça yetersiz kaldıkları, bu yetersizliklerini gidermede oldukça zorlandıkları yönündedir (Erdem ve Aydemir, 2005; Dursun, 2006; Sağ, Savaş ve Sezer, 2009).

Alan-yazın incelendiğinde sınıf öğretmeni adayları ile İzci (2008) “İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretime İlişkin Görüşleri”, Bayar (2009) “Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflar Hakkındaki Görüşleri: Gazi Üniversitesi Örneği”, İzci ve diğer-

leri (2010) “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretimin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Algılarına Göre Ve Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri Açısından İncelenmesi”, Kazu (2011) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmalar yapmıştır. Ancak birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin BSÖ dersine yönelik görüşlerini içeren doğrudan bir çalışmaya rastlanmamış olup bu çalışma ile alan-yazına katkı sağlanacaktır.

1.1. Amaç

Bu araştırmanın amacı birleştirilmiş sınıfta görev yapan sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersine yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Üniversitede aldığınız birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini veren öğretim görevlisinin bu ders için yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Üniversitede teorik olarak verilen bu dersin sınıf ortamında yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunları en aza indirebilmek için üniversitede “birleştirilmiş sınıflarda öğretim” dersinin işleniş konusunda ne düşünüyorsunuz?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modeli benimsenerek çalışılmıştır. Tarama araştırması; bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır (Büyüköztürk, 2016). Bu araştırma türünde bireylerin tutum, inanç ve düşüncelerini öğrenmek için anket doldurulur ya da görüşme yapılır. Tarama yönteminde genellikle araştırmacı örneklemeden hareket ederek evren hakkında genellemeler yapabilir (Christensen, Johnson ve Turner, 2014). Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun durum örnekleme yoluyla seçilmiş 2015-2016 eğitim- öğretim yılında Ağrı ilinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan 18 öğretmen oluşturmaktadır. Uygun durum örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olup araştırma yapılacak birey ya da grupların araştırma sürecine dâhil edilmesinin daha kolay ya da bunlara daha kolay ulaşılabilir olmasıyla ilgilidir (Ekiz, 2013, 106).

Katılımcıların tamamının çalıştıkları okul ilk atama yerleri olup görev süreleri (mesleki kıdemleri) altı ay ile iki yıl arasındadır.

Tablo 1: Çalışmaya Katılan Öğretmenlerinin Cinsiyet Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	f	%
Bay	10	55,56
Bayan	8	44,44
Toplam	18	100

Çalışma grubunu Ağrı ilinde görev yapan 18 birleştirilmiş sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin %55,56’sını bay öğretmenler, %44,44’ünü ise bayan öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo 2: Çalışmaya Katılan Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Üniversitelere Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Değerleri

Mezun Olunan Üniversite	F	%
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	2	11,2
Atatürk Üniversitesi	1	5,55
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	5,55
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	5,55
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	5,55
Giresun Üniversitesi	1	5,55
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	5,55
Selçuk Üniversitesi	1	5,55
Mustafa Kemal Üniversitesi	1	5,55
Adnan Menderes Üniversitesi	1	5,55
Sinop Üniversitesi	1	5,55
Trakya Üniversitesi	1	5,55
Gazi Üniversitesi	1	5,55
Kırıkkale Üniversitesi	1	5,55
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	5,55
İnönü Üniversitesi	1	5,55
Kastamonu Üniversitesi	1	5,55
Toplam	18	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin % 11,2’si Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, %5,55’i Atatürk Üniversitesi, %5,55’i Ondokuz Mayıs Üniversitesi, %5,55’i Dokuz Eylül Üniversitesi, %5,55’i Afyon Kocatepe Üniversitesi, %5,55’i Giresun Üniversitesi, %5,55’i Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, %5,55’i Selçuk Üniversitesi, %5,55’i Mustafa Kemal Üniversitesi, %5,55’i Adnan Menderes Üniversitesi, %5,55’i Sinop Üniversitesi, %5,55’i Trakya Üniversitesi, %5,55’i Gazi Üniversitesi, %5,55’i Kırıkkale Üniversitesi, %5,55’i Karadeniz Teknik Üniversitesi, %5,55’i İnönü Üniversitesi ve %5,55’i ise Kastamonu Üniversitesi mezunudur.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, çalışmanın amacı doğrultusunda alan yazından hareketle ve alanında uzman kişilerden görüş alınarak açık uçlu 4 soru ile katılımcıların kişisel bilgilerinden oluşan bir formla toplanmıştır. Görüşme formu için 7 soru hazırlanarak alanda uzman 5 öğretim üyesinin görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda soru sayısı 4’e düşürülmüş ve 7 öğretmen ile pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamanın ardından görüşme formu tekrar uzman görüşüne sunulularak forma son şekli verilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimleyici istatistik kullanılmıştır. Betimleyici istatistikte amaç, verilerin betimlenip temel özelliklerinin açıklanmasıdır. Böylelikle verilerin temel özelliklerinin başkaları tarafından kolayca anlaşılması sağlanmış olur (Christensen, vd., 2014). Verilerin sunumunda ise frekans ve yüzde dağılımlarından faydalanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler SÖ (Sınıf Öğretmeni) şeklinde kodlanmış ve 1’den 18’e kadar numaralandırılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulguların frekans dağılımları tablolaştırılarak sunumu ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

Tablo 3: “Üniversitede aldığımız birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verilen Yanıtların Frekans ve Yüzde Değerleri

Üniversitede aldığımız birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?	f	%
Yeterli	5	27,7
Yeterli değil	13	72,2
Toplam	18	100

Tablo 3’te görüldüğü gibi “Üniversitede aldığımız birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara göre öğ-

retmenlerin %27,7’si üniversitede teorik olarak okutulan birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini yeterli bulurken, %72,2’si yeterli bulmamaktadır. SÖ - 1 yeterli olduğunu, gerek derse gelen öğretim görevlisinin yeterliliği gerekse staj uygulaması sayesinde teorik anlamdan biraz daha faydalı olduğunu düşündüğünü söylemiştir. SÖ - 11 birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinde yeterli bilgi aldığını düşündüğünü, görev yaptığı okulda öğrendiklerinin kendisine çok faydasının olduğunu söylemiştir. SÖ - 18 teorik olarak almış olduğu bu dersin genel olarak yeterli olduğunu, aynı zamanda görev yaptığı okulda teorik olarak öğrendiklerini uygulamaya koyunca kendisine ve öğrencilerine çok faydası olduğunu söylerken; SÖ - 4 aldığı dersin yetersiz olduğunu düşündüğünü, teorik olarak görmenin uygulama olmadan bu dersi almanın mesleki olarak hiçbir katkı sağlamadığını söylemiştir. SÖ - 13 aldığı dersin yeterli olmadığını; dersi sadece kitaptan okuyarak geçtiklerini, uygulamaya yönelik hiçbir şey yapmadıklarını bu durumda birleştirilmiş sınıfları okutunca çok sıkıntı çekmesine neden olduğunu söylemiştir. SÖ - 15 böylesine önemli bir ders için sadece bir dönemde 2 kredi ayrıldığı ve staj yapma olanağı olmadığı için yeterli olmadığını söylemiştir.

Tablo 4: “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini veren öğretim görevlisinin bu ders için yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verilen Yanıtların Frekans ve Yüzde Değerleri

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini veren öğretim görevlisinin bu ders için yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?	f	%
Yeterli	11	61,1
Yeterli değil	7	38,9
Toplam	18	100

Tablo 4’te görüldüğü gibi “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini veren öğretim görevlisinin bu ders için yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara öğretmenlerin %61,1’i üniversitede bu dersi veren öğretim görevlisini yeterli olduğunu düşünürken, %38,8’i yeterli olmadığını düşünmektedir. SÖ - 1 dersi veren öğretim görevlisinin de bu işin içinden gelip kitaptaki teorik bilgilerden ziyade tecrübeleriyle kendilerini aydınlattığı için gayet yeterli olduğunu düşündüğünü söylemiştir. SÖ - 11 derse gelen öğretim üyesinin bu alanda Türkiye’de isim yapmış biri olduğunu ve birleştirilmiş sınıflarla ilgili bilgisi ve tecrübesi ile kendilerine faydalı olduğunu söylemiştir. SÖ - 14 dersi veren öğretim görevlisinin çok tecrübeli ve alanında yeterli biri olduğunu söylerken SÖ - 4 dersle ilgisi olmayan bir öğretim görevlisinden dersi aldığını -kendisi alanında uzmanı ancak “birleştirilmiş sınıflarda öğretim” dersini verecek bilgi ve deneyimi yoktu- bu konuda daha deneyimli hocalardan dersin alınması gerektiğini söylemektedir. SÖ - 17 dersine giren öğretim görevlisinin konuyla ilgili yeterliliğinin olmadığını söylemiştir.

Tablo 5: “Üniversitede teorik olarak verilen bu dersin sınıf ortamında yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verilen Yanıtların Frekans ve Yüzde Değerleri

Üniversitede teorik olarak verilen bu dersin sınıf ortamında yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?	f	%
Yeterli	3	16,7
Yeterli değil	15	83,3
Toplam	18	100

Tablo 5’te görüldüğü gibi “Üniversitede teorik olarak verilen bu dersin sınıf ortamında yeterliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara göre öğretmenlerin %16,6’sı eğitim fakültelerinde almış oldukları bu dersi sınıf ortamında yeterli bulurken, %83,3’ü yeterli bulmamaktadır. SÖ – 12 teorik olarak alınan bu dersin okul, çevre, öğrenci, materyal gibi koşullar oluşturulduğu takdirde yeterli olduğunu söylemiştir. SÖ – 4 ise teorik bilginin kesinlikle uygulamada yeterli olmadığını, uygulamaya yönelik bir dersin ancak uygulama yapılarak öğretilmesi gerektiğini söylemiştir. SÖ - 17 aldığı derste uygulama yapmaya çalıştıklarını; fakat uygulama yaptıkları sınıfın zaten bilen insanlardan oluştuğunu ve bu yüzden başarılı olduklarını bu sebeple birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin kolay olduğunu sandıklarını söylemiştir. Ama gerçek sınıfta çocukların hazırlanış ve bilgi eksikliğinin çok fazla olduğunu, aldıkları teorik bilgilerin yetersiz kaldığını söylemiştir.

Tablo 6: “Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunları en aza indirebilmek için üniversitede ‘birleştirilmiş sınıflarda öğretim’ dersinin işleniş konusunda ne düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verilen Yanıtların Frekans ve Yüzde Değerleri

Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunları en aza indirebilmek için üniversitede “birleştirilmiş sınıflarda öğretim” dersinin işleniş konusunda ne düşünüyorsunuz?	f	%
Bu dersi veren öğretim görevlisinin ders hakkında yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olması gerekir.	18	31,57
Bu ders teorinin yanında uygulama ağırlıklı olarak okutulmalıdır.	13	22,80
İmkânlar çerçevesinde birleştirilmiş sınıf bulunan çevre okullarına giderek derse katılmalı, ortamı görüp kendimizi buna göre geliştirmemiz gerekir.	12	21,05
Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi bir dönem yeterli olmayıp en az bir yıl (iki dönem) okutulmalıdır.	10	17,54
Dersin işlenişinden ziyade bu durumu (birleştirilmiş sınıflar) iyileştirme yolları aranmalıdır.	1	0,01
Karşılaşılan sorunlara çözüm bulmak için bu konuda tecrübeli kişilerden bilgi alınmalıdır.	1	0,01
Bu dersin işleniş konusunda öğretmen adaylarının görüşüne başvurulmalıdır.	1	0,01
Eğitim fakülteleri iş birliğine giderek daha aktif olmaları ve her öğrencinin üniversite hayatı boyunca en az bir gününü birleştirilmiş sınıfta geçirebileceği bir uygulama programının olmasının faydalı olacağını düşünüyorum.	1	0,01
Toplam	57	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi “Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunları en aza indirebilmek için üniversitede ‘birleştirilmiş sınıflarda öğretim’ dersinin işleniş konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında frekans ve yüzde değeri yüksek olan cevaplar, “Bu dersi veren öğretim görevlisinin bu ders hakkında yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olması gerekir.”, “Bu ders teorik olarak verilmektense uygulama dönük bir ders olarak okutulmalıdır.” şeklindedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan araştırma sonucuna göre çalışmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenleri lisans programı kapsamında üniversitede aldıkları Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin çoğunlukla yeterli olmadığını; teorik olarak dersi görmeyen uygulama olmadan

mesleğe hiçbir katkı sağlamadığını; böylesine önemli bir ders için bir dönemde ayrılan haftalık iki saatin yeterli olmadığını ve uygulamayla anlam kazanacak olan bu ders için mutlaka staj yapılması gerektiğini söylemişlerdir.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmenleri Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin birleştirilmiş sınıflar konusunda alanı gören, deneyim ve tecrübe sahibi olan bir öğretim görevlisi tarafından verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Üniversitelerde genelde teorik olarak verilen bu dersin sınıf ortamında yeterliliği değerlendirildiğinde; çoğunluk uygulamaya yönelik olan dersin uygulama yaptırılarak, birleştirilmiş sınıf ortamı gösterilerek öğretilmesi görüşündedir.

Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunları en aza indirebilmek için üniversitede ‘birleştirilmiş sınıflarda öğretim’ dersinin işleniş konusunda dersi veren öğretim görevlisinin yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olması, dersin teoriden çok uygulama ağırlıklı olması ve öğretmen adaylarının görüşlerinden yararlanarak dersin işlenişine yön verilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersi için bir dönemin yeterli olmadığı ve karşılaşılan sorunların çözümü için bu konuda tecrübeli kişilerden yararlanılması gerektiği söylenmiştir.

Alan yazın incelendiğinde; İzci (2008) tarafından yapılan “İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretime İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun sınıf öğretmenliği programında görmüş oldukları birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin bu alandaki bilgi ve becerilerinin belli bir düzeye ulaşmasına katkı sağlamayacağı yönündedir. Göçer’in (2014) yaptığı “Birleştirilmiş Sınıflarda Karşılaşılan Problemler” adlı çalışmada “Üniversitelerin Sınıf Öğretmenliği lisans programlarında Birleştirilmiş Sınıflı İlkokullara yönelik daha detaylı bilgiler verilmelidir. Özellikle mevzuat ve okul yönetimi konusunda detaylı bilgiler verilmelidir.” sonucuna ulaşılmıştır. Yıldız’ın (2011) yaptığı “Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerden Çalıştıkları Yerin Kültürü İle Etkileşiminin Değerlendirilmesi” adlı çalışmada; eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği programında bulunan birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin sadece teoride kalmayarak öğretmen adaylarının köy ortamı ile ilgili tecrübelerini artırmak ve köy ortamına uyumlarını sağlamak amacıyla köy okullarında uygulamalı olarak da yapılmalı sonucu ve Gelebek’in (2011) yaptığı “Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırıcılık Temelli Yeni İlköğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi (Kilis İli Örneği)” adlı çalışmada da öğretmen adaylarına birleştirilmiş sınıf öğretimi ve yönetimi ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılıp staj çalışmalarının da köylerde yaptırılabilceği sonucu çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Dursun’un (2006) “Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Sorunları ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmasından çıkan, eğitim fakültelerinde bu dersi okutan öğretim elemanlarının tam olarak bu alanla ilgili olduklarının ve bu alanda çalışma yaptıklarının söylenemeyeceği sonucu çalışmamızla paraleldir. İzci ve diğerleri (2010) yapmış oldukları çalışmada birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin bu okullarda eğitim öğretim süreci

açısından problem yaşadıkları sonucu çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Yavuzer ve diğerleri (2006) ile Şahin ve Kartal (2013)’in çalışmalarında sınıf öğretmeni adayları, sınıf öğretmenliği lisans programında meslek dersleri kapsamında en faydalı dersler arasında BSÖ dersini de vurgulamışlardır. Ancak bu ve diğer uygulama derslerinin teorik olarak işlenmesinden ve dersi veren hocanın yeterli deneyime sahip olmamasından kaynaklanan nedenlerden dolayı sınıf öğretmeni adayları derslerden yeterli verimi alamadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçta çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Eğitim fakültelerinde Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin daha verimli olması için;

- Bu dersi okutacak öğretim görevlisinin bu konuda tecrübeli ve daha önce birleştirilmiş sınıf ortamını mutlaka görmüş olması gerekir.
- Teorik olarak okutulduğunda istenilen verimin alınmadığı bu nedenle dersten daha iyi verim alabilmek adına uygulamaya gidilmeli ve bunun için gerçek sınıflar kullanılmalıdır.
- Her öğretmen adayının mutlaka bir süre birleştirilmiş sınıf ortamını görmesi sağlanmalı ve uygulama yapmasına fırsat verilmelidir.
- Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersi için bir dönem yeterli olmamakta ve bu sebeple ders daha geniş bir zamana yayılmalıdır.
- Birleştirilmiş sınıflarda şartlar iyileştirilmeye çalışılmalıdır.
- Karşılaşılan sorunlara çözüm bulmak için bu konuda tecrübeli kişilerden bilgi alınmalıdır.
- Bu dersin işlenişi konusunda öğretmen adaylarının görüşüne başvurulmalıdır

Kaynakça

- Abay, S. (2006). *Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğrenme öğretme sürecinde karşılaştığı sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akbaşı, S., ve Pilten, Ö. (1999). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Konya: Mikro Yayıncıları.
- Bayar, S. A. (2009). *Sınıf öğretmenliği eğitimi anabilim dalı 4. Sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflar hakkındaki görüşleri: Gazi Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (20.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Christensen, L. B., Johnson, B., and Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz*. Ankara: Anı Yay.

- Çelikkaya, H. (2009). *Eğitim bilimlerine giriş: (Eğitimcilik ve öğretmenlik)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Doğan, A. R. (2000). *Birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim*. Trabzon: Uzun Yayınevi.
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 33-57.
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (3.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, A. R. (2004) *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, A. R., Kamacı, S., & Aydemir, T. (2005). Birleştirilmiş sınıfları okutan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar: Denizli örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 1(1-2), 3-13.
- Fidan, N., ve Baykul, Y. (1993). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim öğretmen rehberi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı ve Unicef Türkiye Temsilciliği.
- Gelebek, M. S. (2011). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yapılandırmacılık temelli yeni ilköğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Kilis örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göçer, V. (2014). *Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan problemler (Malatya örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep: Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- http://www.yok.gov.tr/duyuru/yok_ogretmen_kitabi.pdf adresinden 14.05.2008 tarihinde alınmıştır.
- İzci, E. (2008). İlköğretim bölümü sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, 111-122.
- İzci, E., Duran, H., ve Taşar, H. (2010). Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin sınıf öğretmeni adaylarının algılarına göre ve birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 19-35.
- Kazu, H. ve Aslan, S. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 22-32.
- Köksal, K. (2005). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. (4. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Köksal, K. (2009), *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- MEB. (2005). *İlköğretim 1-5. sınıf programları tanıtım el kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

- Oğuzkan, A.F. (1981). *Eğitim terimleri sözlüğü*. (Genişletilmiş 2. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Sağ, R., Savaş, B. ve Sezer, R. (2009). Burdur'daki birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin özellikleri, sorunları ve ihtiyaçları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1): 37-56.
- Samancı, O. (2015). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. (2. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Şahin, A. E. (2003). Birleştirilmiş sınıflar uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 166-175.
- Şahin, Ç., & Kartal, O. Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1):164-190
- Taşdemir, M. (2000). *Birleştirilmiş sınıflarla öğretim, öğretmen el kitabı*. (Gözden Geçirilmiş 4. Basım), Ankara: Ocak Yayınları.
- Vural, F. ve Vural, M. (2000). *En son değişikliklerle birleştirilmiş sınıflar (1. ve 2. devre) yıllık, ünite ve günlük plan örnekleri*. Erzurum: Yakutiye Yayıncılık.
- Yavuzer, Y., Dikici, A., Çalışkan, M. ve Aytakin, H., (2006). Sınıf öğretmenliği mezunlarının öğretmen yetiştirme programlarından yararlanma düzeylerine ilişkin görüşleri, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(32): 35-41
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, N. (2011). *Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerden çalıştıkları yerin kültürü ile etkileşiminin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- YÖK. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982 2007)*. Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu Yayınları-5.

